

آب را دریا پیدا!

تیر 8، 1394

چند سال پیش تصمیم گرفتم درباره دریاچه ارومیه فیلمی بسازم. ❑
حدود یکسالونیم به تحقیق و پژوهش در این رابطه پرداختم.

اواسط تحقیقاتم با یکی از وزرای سابق کشاورزی ملاقات کردم تا از اطلاعات و تجربیات او بهره‌گیرم. او به من گفت: «محور کارت را صرفاً روی دریاچه ارومیه نگذار، موضوع را کلان‌تر از خشک‌شدن این دریاچه ببین و به مسئله کم‌آبی کشور توجه کن.» این توصیه را جدی گرفتم و به تحقیقاتم عمق و گستردگی بیشتری دادم.

آن زمان به این موضوع رسیدم که کم‌آبی سرزمین ما از 10 سال پیش آغاز شده و تا 30 سال دیگر هم ادامه خواهد یافت. یعنی ما یک دوره 40 ساله کم‌آبی خواهیم داشت که الان حدود 13 سال آنرا پشت‌سر گذاشته‌ایم. هر قدر درمورد مشکل کم‌آبی تحقیق کردم و هر قدر اطلاعاتم بیشتر شد، بیشتر به عمق فاجعه پی‌بردم و متوجه شدم که اوضاع تا چه اندازه وخیم است. بحران کم‌آبی مقوله‌ای بسیار جدی است و خطر از آنچه که گفته می‌شود به ما نزدیک‌تر است.

در برخی تحلیل‌ها و گزارش‌ها اوضاع در یک دهه آینده بحرانی ارزیابی شده است، درحالی‌که ممکن است تا همین 4-3 سال آینده اتفاقاتی بد و هولناکی در شهرهای بزرگ بیفتد. فکر کنید شهری با چند میلیون جمعیت آب نداشته باشد با چه وضعیتی مواجه می‌شود، چگونه باید در چنین شهری آبرسانی کرد؟ با تانکر که نمی‌شود به چند میلیون جمعیت آب رساند! شاید تصور چنین وضعیتی برای عده‌ای دشوار و دور از ذهن باشد، ولی اگر فکری برای مشکل کم‌آبی نشود، چنین اتفاق تلخی در آینده‌ای نزدیک رخ خواهد داد. همه از مسئولان گرفته تا مردم باید دست‌به‌دست هم بدهند تا از رخ دادن اتفاقی وحشتناک جلوگیری کنند.

طبق آمار منتشر شده حدود 90 درصد آب مملکت صرف کشاورزی می‌شود. 4 تا 5 درصد توسط مردم مصرف می‌شود و 4 تا 5 درصد هم به مصارف صنعتی می‌رسد. این آماری که در خاطر هست، بیشترین هدررفت آب در بخش کشاورزی رخ می‌دهد. گاهی‌وقت‌ها در کشاورزی آنقدر آب هدر می‌رود که محصول به بار آمده اصلاً توجیه اقتصادی ندارد.

مثلاً در بعضی از نقاط طبق آمار 500 لیتر آب شیرین مصرف می‌شود تا یک عدد خیار بروید. خب هر عقل سلیمی متوجه می‌شود این شیوه

کشاورزی در سرزمینی که کم‌آبی تهدیدش می‌کند اصلاً توجیه اقتصادی ندارد و بسیار هم خطرآفرین است. در واقع الگوی کشاورزی ما باید تغییر کند و باید آبرسانی قطره‌ای را به صورت جدی دنبال کنیم و درصدد ترویج و آموزش آن به کشاورزان و فراهم کردن امکانات لازم برای تحقق این امر باشیم.

در روزگاری که کشورمان بسیار کمتر از امروز دچار مشکل کم‌آبی بوده، کشاورزان با شیوه‌های سنتی کشاورزی می‌کرده‌اند و احتمالاً کسی هم به ذهنش خطور نمی‌کرد که این روش کشت‌وکار، باعث هدررفتن آب زیادی می‌شود. آن هم در روزگاری که جمعیت کشور به اندازه الان نبود و کلانشهرها هم با چنین جمعیت متراکمی مواجه نبودند.

در شرایط فعلی اما، اصلاح بخش کشاورزی مهم‌ترین اقدامی است که می‌توان برای بهبود مشکل کم‌آبی در کشور صورت داد. البته این بدان معنا نیست که درمورد آن 4-5 درصد آب مصرفی در شهرها نباید صرفه‌جویی کنیم. متأسفانه نه به بچه‌هایمان یاد داده‌ایم و نه حتی خیلی از ماها، خودمان یادگرفته‌ایم که موقع مسواک زدن شیر آب را یکسره باز نگذاریم. درحالی‌که با یک نصفه لیوان آب هم می‌شود مسواک زد. یا درمورد حمام کردن که خیلی از ماها هنگام استحمام دوش را مدام باز می‌گذاریم طوری‌که گاهی برای یک دوش گرفتن ساده، چندصد لیتر آب هدر می‌رود.

اینها همه نشان می‌دهد که ما باید درصدد اصلاح الگوهای مصرفمان باشیم. نقش رسانه‌ها در این زمینه بسیار حساس است به خصوص تلویزیون که رسانه بسیار تأثیرگذاری است و متأسفانه نسبت به رسالتی که داشته تقریباً هیچ کاری نکرده است.

البته در یکسال اخیر کارهایی در تلویزیون انجام شده که کافی نیست. این کارها را باید سال‌ها پیش انجام می‌دادند نه الان که شاید کمی دیر شده باشد؛ هرچند نباید ناامید شد و همه ما برای نجات سرزمینمان از معضل کم‌آبی باید با تمام وجود تلاش کنیم.

همشهری آنلاین